

PISA

IN FOCUS

2

education policy education policy education policy education policy education policy education policy education policy education policy

Poprawa osiągnięć uczniów w czytaniu: zaczynając od najslabszych

- Spośród 13 krajów, które od roku 2000 odnotowały poprawę średnich wyników uczniów w czytaniu, większość zawdzięcza to znacznemu postępowi w osiągnięciach najslabszych uczniów.
- W większości tych krajów, zmniejszyła się różnica między wynikami najlepszych i najslabszych uczniów. Ponadto, między rokiem 2000 a 2009 w kilku krajach osłabił się wpływ uwarunkowań społeczno-ekonomicznych na osiągnięcia uczniów.
- Dziewczęta poprawiły wyniki w czytaniu w prawie wszystkich krajach, o których mowa, podczas gdy wyniki chłopców poprawiły się tylko w pięciu.

We wszystkich krajach możliwa jest poprawa osiągnięć uczniów w czytaniu

W programie PISA 2000 i 2009 wiodącym obszarem badań było czytanie, dzięki czemu możemy szczegółowo prześledzić, jak w tym okresie zmieniły się wyniki uczniów w tym obszarze. Z 26 krajów członkowskich OECD, dla których dysponujemy porównywalnymi wynikami z obu edycji programu, poprawa wyników uczniów w czytaniu nastąpiła w takich krajach jak Chile, Izrael, Korea, Niemcy,

Polska, Portugalia, Węgry, a także w krajach partnerskich takich, jak Albania, Brazylia, Indonezja, Łotwa, Lichtenstein i Peru. Fakt, że uczniowie z tak różnych państw osiągnęli postępy w czytaniu pokazuje, że sukces możliwy jest niezależnie od kontekstu kulturowego czy poziomu wyjściowego. Na przykład, Korea już w 2000 roku znajdowała się w grupie państw, których uczniowie uzyskiwali jedne z najlepszych wyników w czytaniu, a jednak w 2009 odnotowano tam dalszy postęp w tej dziedzinie. Z kolei Polska awansowała z pozycji kraju o wynikach niższych od średniej OECD do grupy państw o wynikach powyżej średniej, a uczniowie w Chile poprawili swoje wyniki w czytaniu ze stosunkowo słabych do poziomu znacznie bliższego innym państwom OECD.

Procent uczniów uzyskujących słabe rezultaty obniżył się niemal we wszystkich krajach, które odnotowały poprawę wyników uczenia się na przestrzeni omawianego okresu. Oznacza to, że w krajach tych, w porównaniu z rokiem 2000, liczba uczniów plasujących się poniżej poziomu II na skali PISA była zdecydowanie mniejsza w 2009 roku. W wielu krajach oznaczało to zmniejszenie różnicowania w osiągnięciach uczniów. Choć średnio w państwach OECD procent uczniów uzyskujących najslabsze wyniki w czytaniu zmniejszył się jedynie w niewielkim stopniu, to w Chile procent 15-latków z najslabszymi wynikami w czytaniu spadł z 48% do 31%, w Portugalii z 26% do poniżej 18%, a w Polsce z 23% do 15%, tj. poniżej średniej dla OECD.

PISA

IN FOCUS

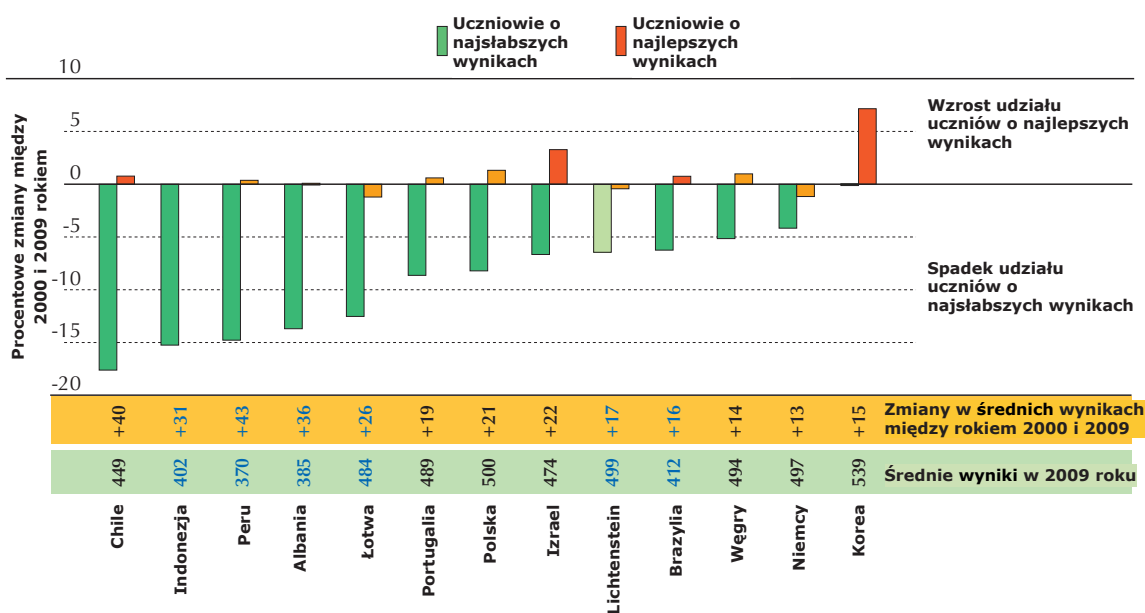
Poprawa wyników najłabszych uczniów nie musi odbywać się kosztem uczniów najlepszych ...

W Korei udział uczniów o najłabszych wynikach w badanej populacji nie zmienił się, jednak był mały już w 2000 roku, kiedy to osiągnięcia niemal wszystkich uczniów w Korei były powyżej podstawowego poziomu w skali PISA.

W żadnym z krajów, gdzie nastąpiła poprawa wyników w czytaniu w grupie najłabszych uczniów, nie zaobserwowano pogorszenia wyników w grupie uczniów najlepszych.

Korea, a w pewnym stopniu także Brazylia, odnotowały odwrotną tendencję. W grupie uczniów uzyskujących najlepsze wyniki nastąpił postęp, podczas gdy wyniki uczniów najłabszych pozostały na niezmiennym poziomie. W istocie, w Korei podwoił się procent uczniów osiągających wyniki w testach z czytania na poziomie V skali PISA lub powyżej. Przyczyniła się do tego przede wszystkim poprawa osiągnięć dziewcząt. W Korei niewielu uczniów uzyskuje wyniki poniżej II poziomu w skali PISA, dlatego kraj ten wciąż charakteryzuje się małym zróżnicowaniem wyników.

Procentowe zmiany dotyczące uczniów osiągających najłabsze i najlepsze wyniki w czytaniu od 2000

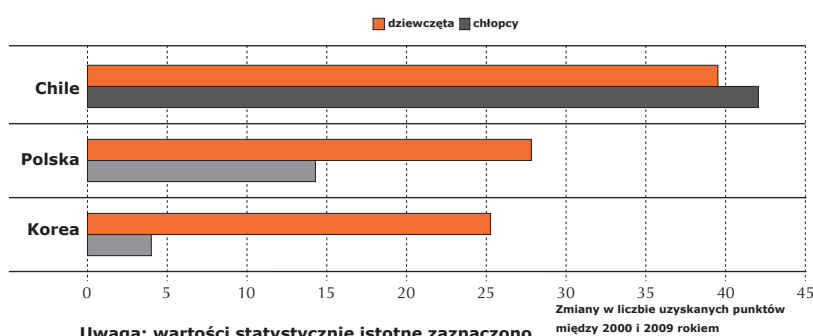
Uwaga: wartości statystycznie istotne zaznaczono ciemniejszym odcieniem

postęp w grupie najłabszych uczniów sprzyja zwykle wyrównaniu wyników uczenia się.

W Izraelu, a także w krajach partnerskich takich, jak Albania i Peru, uczniowie na wszystkich poziomach skali PISA poprawili wyniki w czytaniu w analizowanym okresie. W Chile oraz Indonezji, najlepsi uczniowie osiągnęli nieznacznie mniejsze postępy w czytaniu niż uczniowie najłabsi. Natomiast w Niemczech, Polsce i Portugalii oraz partnerskiej Łotwie, wyniki najlepszych uczniów nie uległy zmianie a wyniki najłabszych poprawiły się.

Poprawa osiągnięć w czytaniu – porównanie chłopców i dziewcząt

Uwaga: wartości statystycznie istotne zaznaczono ciemniejszym odcieniem

Na przestrzeni lat 2000 - 2009, różnica między osiągnięciami dziewcząt i chłopców w czytaniu jeszcze bardziej się powiększyła ...

W Chile, Niemczech, Polsce, Portugalii oraz w takich krajach partnerskich, jak Indonezja, Łotwa i Lichtenstein, nastąpiła poprawa średnich wyników uczenia się, a różnica między najłabszymi i najlepszymi uczniami uległa zmniejszeniu. W wymienionych krajach różnica ta jest poniżej lub blisko średniej dla państw OECD. Ponadto, wyniki PISA 2009 pokazują, że wpływ uwarunkowań społeczno-

ekonomicznych na wyniki uczniów zmniejszył się w Chile i Niemczech, oraz w takich krajach partnerskich, jak Albania i Łotwa. Choć wpływ ten zwiększył się w Korei, to wciąż pozostaje słabszy niż w większości krajów OECD.

Dziewczeta osiągają lepsze od chłopców wyniki w czytaniu we wszystkich z badanych krajów. Tendencja ta utrzymuje się od pierwszej edycji programu PISA w 2000 r. Zwiększenie się różnicy między wynikami chłopców i dziewcząt w czytaniu na przestrzeni lat, wynika bądź ze znaczącej poprawy osiągnięć dziewcząt, bądź z istotnego pogorszenia się osiągnięć chłopców. Na przykład, w Korei dziewczęta poprawiły wyniki w czytaniu, natomiast wyniki chłopców pozostały na niezmiennym poziomie. Z kolei w Polsce postępy dziewcząt były niemal dwukrotnie większe niż postępy chłopców. Chile jest, natomiast, jednym

Uczniowie osiągający słabe wyniki to tacy, którzy, zgodnie ze standardami badania PISA, plasują się w czytaniu poniżej II poziomu skali. Poziom ten wymaga od uczniów umiejętności wybrania najważniejszych treści w czytanej treści, a także rozumienia związków oraz doszukania się znaczeń w sytuacji, gdy podana informacja nie jest jednoznaczna. Uczniowie uzyskujący bardzo dobre wyniki to tacy, którzy rozwiązują test PISA na poziomie V lub powyżej. Oznacza to, że uczeń w pełni rozumie złożoność tekstu, którego treść i forma są dla niego nowe.

W danym kraju grupę uczniów uzyskujących najłabsze wyniki stanowią ci, którzy wypadli gorzej niż 90% ich rówieśników. Natomiast, grupę uczniów uzyskujących najlepsze wyniki ci, których wyniki na testach były wyższe od 90% ich rówieśników.

PISA

IN FOCUS

... najbardziej zagrożeni niepowodzeniem są chłopcy ze środowisk defaworyzowanych...

z nielicznych państw, gdzie na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła poprawa wyników zarówno wśród chłopców, jak i dziewcząt. W Chile obserwujemy także najmniejsze, wśród krajów uczestniczących w badaniu, różnice między osiągnięciami chłopców i dziewcząt w czytaniu.

Ogólnie, w trzynastu z badanych krajów dziewczęta znacząco poprawiły wyniki w czytaniu, podczas gdy chłopcy odnotowali postęp tylko w pięciu z nich. Jedynie w dwóch krajach zaobserwowano obniżenie się wyników dziewcząt, natomiast obniżenie się wyników chłopców w ośmiu. Zwiększenie się udziału chłopców, którzy w testach z czytania nie osiągnęli II poziomu w skali PISA, łączyło się ze spadkiem liczby chłopców czytających dla przyjemności. Dotyczy to szczególnie chłopców z rodzin defaworyzowanych, czyli rodzin o trudniejszych uwarunkowaniach społeczno-ekonomicznych. Z wyników tych można wyciągnąć wniosek, że rodzice, nauczyciele oraz władze oświatowe, powinni w twórczy sposób podejść do zachęcania chłopców do czytania, zarówno w domu, jak i w szkole.

Nie ma jednego, uniwersalnego sposobu na uzyskanie poprawy wyników uczenia się w grupie najslabszych uczniów.

W większości krajów, najslabsze wyniki uzyskują chłopcy wywodzący się ze środowisk defaworyzowanych, o trudnych uwarunkowaniach społeczno-ekonomicznych. Badania PISA pokazują, że uczniowie tej grupy nie posiadają umiejętności i kompetencji, jakie są potrzebne dla pełnego udziału w życiu ekonomicznym i społecznym. Co więcej, odnotowana w kilku krajach poprawa średnich wyników w czytaniu w grupie uczniów najslabszych nie wpłynęła na poprawę wyników chłopców ze środowisk defaworyzowanych. Także w takich krajach jak Korea, gdzie ogólne wyniki z testów są bardzo dobre, i gdzie między rokiem 2000 i 2009 nastąpiła ich znacząca poprawa, chłopcy ze środowisk defaworyzowanych osiągnęli średnio 483 punkty w skali PISA. W takich krajach, jak Chile, Portugalia, Polska, Izrael, i Węgry, gdzie procent uczniów ze słabymi wynikami obniżył się między 2000 i 2009 rokiem, chłopcy ze środowisk defaworyzowanych uzyskali znacząco niższe wyniki od uczniów z innych środowisk. Średnio w państwach OECD różnice między osiągnięciami chłopców i dziewcząt ze środowisk defaworyzowanych są znacznie większe w porównaniu z różnicami między osiągnięciami chłopców i dziewcząt z rodzin o uprzywilejowanym statusie społeczno-ekonomicznym.

Poprawa osiągnięć najslabszych uczniów była wynikiem zarówno wprowadzania wielu mniejszych zmian w polityce edukacyjnej (Chile, Portugalia), jak również inicjowania działań nakierowanych na pewne grupy uczniów, przede wszystkim imigrantów (Niemcy), a także podejmowania systematycznych wysiłków reformatorskich (Polska). Badania PISA dowodzą, że najlepsze wyniki w uczeniu się lub największy postęp edukacyjny osiągają kraje, które wyznaczyły jasne i ambitne cele polityki edukacyjnej, monitorują wyniki uczniów, oferują ujednolicony program nauczania dla wszystkich 15-latków, zapewniają dużą autonomię szkół, inwestują w kształcenie i doskonalenie nauczycieli oraz wspierają szkoły i uczniów ze słabymi wynikami.

Główne przesłanie: Poprawa wyników najslabszych uczniów w czytaniu nie tylko jest możliwa w każdym kraju, ale ma także kluczowe znaczenie dla zmniejszenia nierówności w osiągnięciach uczniów i dla poprawy ogólnych wyników w czytaniu.

For more information

Contact Maciej Jakubowski (Maciej.Jakubowski@oecd.org)

See PISA 2009 Results, Learning Trends: Changes in Student Performance Since 2000 (Volume V)

Visit
www.pisa.oecd.org

Coming next month

Does investing in after-school classes pay off?